

Jaromír Nosek: Písň Václava Jana Tomáška na texty Johanna Wolfganga Goetha.  
Hodnocení vedoucího diplomové práce

Téma dnes předložené práce bylo určeno studentu, který se hlouběji zajímá o pěvecko-technické a interpretační problémy písňové literatury a je sám schopen umělecké realizace písni na základě předchozího praktického pěveckého školení. Cílem tedy bylo ověřit si pro vlastní praxi diplomanta postup, jak dospět k tzv. "poučené interpretaci" skladeb poznáním širších historických souvislostí tvorby daného autora. K tomu dále připojit hudebně-estetický rozbor, uvědomit si potřebné náležitosti pěveckého ztvárnění vybraných skladeb a v neposlední řadě analýzou zvukových záznamů dospět i ke kritickému posouzení svých vlastních možností. Jako výstup pak předložit vlastní nahrávku, případně dokumentaci veřejného vystoupení.

Všechny tyto předpoklady Jaromír Nosek v plné míře splňoval a tak jsme ve společné diskusi dospěli ke konkrétnímu dopracování tématu. Důvody již autor uvádí sám v úvodní části práce. Tam vysvětluje svůj myšlenkový postup, vymezuje sled úkolů a budoucí strukturaci diplomové práce, včetně rozdělení na kapitoly. Formulace jsou přesné, výstižné, jazyk brilantní. Stejně kvalitní je pak i závěrečná část příspěvku. Z ní lze dovodit přesné a úplné splnění záměru, samozřejmě s ohledem na časové možnosti pro tyto úkoly dané. Tady bych diplomantu "vytkl" přílišnou skromnost formálního zařazení hlavního výstupu, to jest vlastní interpretace a nahrávky 10 písni V.J.Tomáška jen jako přílohu práce. Proč? Ačkoliv je interpret mladý a sbírá zkušenosti, písňe jsou provedeny nesmírně citlivě a vkusně se snahou vyrovnat se nejen s technickými nároky. Hlas zní volně, je znělý ve všech polohách, schopen jemných výrazových odstínů nejen v dynamice, ale zejména v barvě. Lze tedy říci, že absolvent v případě písni daného stylového období porozuměl plně požadavkům, je pěvecky připravený a projevil svou vysokou muzikalitu. Ucelenost výkonu provedení těchto písni různého stupně obtížnosti je umocněna kvalitním doprovodem pianistky.

Mezi úvodní částí a závěrem práce nacházíme sled kapitol logicky řazených, detailně probírajících shromážděný materiál s vlastním intelektuálním a kritickým přínosem. Protože v nich nejsou omyly a věcné nesprávnosti, není třeba je podrobně rozebírat. Konstatuji, že to bylo pracné. Další text mého hodnocení tedy neobsahuje připomínky ke kvalitě příspěvku, ale spíše náměty do diskuse, pokud nebude mít podstatné výhrady oponent. Nevím, zdali si diplomant uvědomil, když psal o české písňové tvorbě počátku 19. století, že čeští autoři komponovali na cizojazyčné texty, většinou německé a italské. Skutečný začátek století se nesl zejména u nás v duchu doznívajících mozartovské tradice ještě dlouho přežívající. Rozsáhlejší tvorba na české básnické texty až na výjimky přišla později, po první třetině tohoto století. Typickým příkladem je V. Jírovec (+1850), který sice zkomponoval mnoho písni, ale k českým předlohám dospěl až kolem roku 1840, ve svém pozdním věku. Ve výčtu autorů k této kapitole bych si dovilil navrhnout diplomantu zmínit řadu českých skladatelů, ať již pražských nebo žijících v cizině. Do této starší generace patřil V.J.Tomášek. Právě tito autoři se museli vyrovnávat se stylovým předělem v hudbě této doby a řada z nich měla své předlohy v baladách a lyrice významných básníků včetně J.W.Goetheho. V případné diskusi by diplomant mohl ukázat konkrétněji takové momenty na písniích Tomáškových. K ústředním částem práce náleží čtvrtá kapitola. Jde o melodický, harmonický a formální rozbor vybraných písni J.V.T. a jejich srovnání s pojetím týchž písni u F.Schuberta. Zajímavým postřehem je stejná doba vzniku většiny z nich u obou autorů (rok 1815) generačně vzdálených. Tady by se mohlo říci, v čem byl Schubert modernější (nechci říkat lepší). Zde

však přeci jen mám připomínku. Řazení notového materiálu k této části práce jako přílohy není zcela šťastné. Pro čtenáře je obtížné sledovat text a neustále se vracet do příloh, kde by příslušné takty měly být pro lepší orientaci alespoň očíslovány nebo jinak zvýrazněny. Pro přímou konfrontaci zpracování a pojetí písní oběma autory by nejspíše bylo vhodnější (podle hesla "méně může znamenat více") srovnat psané několikataktové nejzajímavější ukázky, jak by vyplynuly z rozboru. Příloha jako celek by zůstala a mohla by být doplněna i o písně druhého autora pro případnou praktickou potřebu interpreta. Je to další námět pro diskusi, ovšem diplomant provedl skutečně detailní rozbor a srovnání všech 10+10 vybraných písní. Protože prokázal výbornou přípravu hudebně-teoretickou a všeobecný rozhled, trochu mne překvapilo, že (str. 38) redukuje shrnutí výsledků této analýzy na 6 řádků. Trochu je rozvést při obhajobě by věci prospělo právě tím výše uvedeným přístupem.

Další ústřední část práce (pátá kapitola) řeší pěvecko-technické problémy a interpretaci Tomáškových písní. K tomu přistupuje zamyšlení nad interpretací vokální hudby vůbec v historických kontextech. Analytický přístup autora k písním svědčí o hlubokém studiu a skýtá záruku budoucí kvalitní interpretace dalších vokálních děl různých stylových období a žánrů v umělecké kariéře, která se dá u něho předpokládat, včetně užší specializace. Vlastní samostatný pohled diplomanta na problematiku je umocněn zařazením poslechu nahrávek jiných pěvců a jejich rozbořením až potom (kapitola šestá). Pisatel tedy jimi nebyl přímo ovlivněn. Opět v diskusi by tedy mohl na jednom příkladu konkretizovat rozdíl svého pojetí a interpretace téže písně jinými uváděnými pěvci. Zajímavý by byl právě jejich podíl na dotváření vlastního názoru diplomanta. V souhrnu kapitoly to postrádám, neboť jsou srovnávány jen cizí nahrávky mezi sebou, byť, jak se praví v závěrečné (sedmé) kapitole ("Reflexe vlastní nahrávky"), vlastní přístup inspirován výkony renomovaných umělců na použitých záznamech byl. Jak moc a v čem? Reflexe jako celek však opět vyznívá velice skromně s jakousi pokorou skutečného, třeba jen začínajícího umělce hodnou. Kvalitu nahrávky oceňuji, jistě to nebylo s danými technickými prostředky jednoduché.

Jako celek diplomovou práci vysoko hodnotím, z mého hlediska je mimořádná a jak autor sám konstatuje, i jej obohatila o mnohá poznání nejen v rámci pěvecké, ale hudební kultury vůbec. V souhrnu tedy - myšlenkově analytický postup, vysoký podíl intelektuální práce na syntéze a zobecnění výsledků, tvůrčí konkrétní výstup (zvukový záznam), odpovědnost a hluboký zájem přinesl výborný výsledek. Protože i jinak práce splňuje všechny formální náležitosti, včetně souhrnu použité literatury uváděné dle normy, radostně ji doporučuji k dalšímu řízení s návrhem klasifikace

v ý b o r n ě.

V Praze dne 2. května 2007,

MgA RNDr. Zbyněk Blecha, CSc., em. odb.asistent